IX kadencja

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Polityki Senioralnej (nr 62)**

■ **Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 163)**

z dnia 13 czerwca 2023 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Senioralnej (nr 62)

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 163)

13 czerwca 2023 r.

Komisja Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisja Polityki Senioralnej, obradujące pod przewodnictwem poseł **Urszuli Ruseckiej (PiS)**, przewodniczącej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, rozpatrzyły:

– poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3321).

W posiedzeniu udział wzięli: **Stanisław Szwed** sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikami, **Sebastian Koćwin** wiceprzewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych wraz ze współpracownikami, **Henryk Nakonieczny** członek prezydium ds. dialogu społecznego i negocjacji NSZZ „Solidarność", **Barbara Surdykowska** członek zespołu polityki społecznej w Warszawie NSZZ „Solidarność", **Marcin Zieleniecki** członek zespołu prawnego NSZZ „Solidarność", **Robert Lisicki** dyrektor Departamentu Pracy Konfederacji Lewiatan, **Jan Przywoźny** przewodniczący Federacji Związków Zawodowych Kolejarzy, **Andrzej Janiszczak** wiceprzewodniczący Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Kierowców i Motorniczych, **Halina Tulwin** radca prawny w Departamencie Prawnym Głównego Inspektoratu Pracy, **Kordian Kulaszewicz** prezes Fundacji Adaptacja oraz **Jerzy Płókarz** prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Małgorzata Cholewa**, **Dariusz Lipski**, **Elżbieta Przybylska** oraz **Brygida Śliwka** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Jakub Krowiranda** oraz **Urszula Sęk** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Dzień dobry. Witam serdecznie na wspólnym posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Polityki Senioralnej.

Witam bardzo serdecznie panią Joannę Borowiak, przewodniczącą Komisji Polityki Senioralnej. Witam serdecznie wszystkich parlamentarzystów. Witam pana ministra Stanisława Szweda, sekretarza stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej wraz z zespołem. Bardzo serdecznie witamy pana ministra. Cieszymy się, że jest pan z nami. Witam przedstawicieli: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, OPZZ-u, Konfederacji Lewiatan, Forum Związków Zawodowych, Głównego Inspektoratu Pracy. Najserdeczniej witam przedstawicieli „Solidarności" na czele z panem Marcinem Zielenieckim, naszym byłym ministrem.

Otwieram wspólne posiedzenie.

W dzisiejszym porządku obrad mamy rozpatrzenie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3321).

Stwierdzam, że mamy kworum.

Porządek dzisiejszego posiedzenia został państwu doręczony. Czy są uwagi? Nie słyszę. Stwierdzam, że Komisje przyjęły porządek dzienny wspólnego posiedzenia. Przypominam, że pierwsze czytanie powyższego projektu ustawy odbyło się dzisiaj na 77. posiedzeniu Sejmu. Projekt został skierowany do naszych połączonych Komisji w celu rozpatrzenia. Przechodzimy do rozpatrzenia projektu.

Na wstępie proponuję, aby komisje upoważniły Biuro Legislacyjne do dokonania poprawek redakcyjno-legislacyjnych w powyższym projekcie ustawy. Czy jest na to zgoda połączonych komisji?

Czy są uwagi do tytułu projektu ustawy? Nie widzę, zatem tytuł ustawy został rozpatrzony.

Art. 1 zmiana nr 1. Czy są uwagi do zmiany nr 1? Nie ma. Rozpatrzona. Zmiana nr 2. Czy są uwagi? Rozpatrzona. Zmiana nr 3. Czy są uwagi? Rozpatrzona. Zmiana nr 4? Rozpatrzona. Zmiana nr 5? Rozpatrzona. Zmiana nr 6? Rozpatrzona. Zmiana nr 7? Rozpatrzona. Zmiana nr 8? Rozpatrzona. Zmiana nr 9? Rozpatrzona, tym samym rozpatrzyliśmy art. 1.

Art. 2 zmiana nr 1. Czy są uwagi? Biuro Legislacyjne, bardzo proszę.

Legislator z Biura Legislacyjnego Jakub Krowiranda:

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, mamy parę uwag i pytań do art. 2. Pierwsza uwaga dotyczy tak naprawdę zmiany nr 2, która troszeczkę łączy się ze zmianą nr 1. Po pierwsze, nie jest do końca jasne, co rozumiemy pod pojęciem: „pracownik podlegający szczególnej ochronie przed rozwiązaniem stosunku pracy”, o którym mowa w § 1 art. 755^5. Przyjmuje się, że szczególna ochrona przysługuje: kobietom w okresie ciąży czy urlopów związanych z rodzicielstwem, osobom w wieku przedemerytalnym, niektórym działaczom związkowym, członkom rad pracowników czy społecznym inspektorom pracy. Pytanie do wnioskodawców, czy objęcie tych wszystkich osób tym pojęciem było intencją wnioskodawców.

Druga kwestia dotyczy tego, że naszym zdaniem cały art. 2, czyli zmiana w Kodeksie postępowania cywilnego, w zasadzie nie ma merytorycznego związku z ustawą o emeryturach pomostowych.

Kolejną kwestią jest to, że w art. 755^5 wprowadza się pewien automatyzm, jeżeli chodzi o wyrokowanie sądu, nie daje się żadnego pola manewru. Tak naprawdę wydaje się, że taki automatyzm może naruszać zasadę swobodnej oceny materiału dowodowego, a także pewne interesy pracodawców. Wydaje się, że generalną zasadą postępowania zabezpieczającego jest to, że jego celem nie jest zaspokojenie roszczenia, obowiązki wynikające z k.p.c. dotyczą na przykład zabezpieczenia ściągalności alimentów. W projektowanych rozwiązaniach może dochodzić do takiej sytuacji, że zabezpieczenie zaspokaja roszczenie od momentu wniesienia powództwa, czyli osoba przywrócona do pracy może pracować przez czas trwania postępowania sądowego – od samego początku wniesienia powództwa.

Ponadto mamy jeszcze dwa pytania. Dlaczego przesłanki wskazane w § 3, zawarte w art. 755, są brane pod uwagę dopiero na etapie uchylenia zabezpieczenia, a nie są brane pod uwagę na etapie udzielenia zabezpieczenia? Drugie pytanie, dlaczego odchodzi się w § 4 tego artykułu od generalnej zasady zażalenia poziomowego – która mówi, że zażalenie wnosi się do tego samego sądu, który wydał zabezpieczenie – i wprowadza się odstępstwo od tej zasady mówiące o tym, że zażalenie wnosi się do sądu drugiej instancji. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Czy pani poseł Borys-Szopa, jako przedstawiciel wnioskodawców, chciałaby odpowiedzieć?

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Tak, dziękuję bardzo.

Będziemy bronić takich zapisów, jakie są. One wynikają z ustaleń obu stron. Będę omawiać je po kolei. Jeśli chodzi o rozszerzenie ochrony przed bezskutecznym… Pan mecenas mówił, że ochrona szczególna – tak jest w założeniach – dotyczy wszystkich pracowników, których obejmuje ochrona szczególna. Chcielibyśmy, aby ten zapis został utrzymany.

Jeśli chodzi o decyzję sądu, to chcielibyśmy, żeby to zostało zachowane tak, jak jest w pierwotnym założeniu ustawy, czyli w projekcie. To chyba tyle. Może jeszcze pan dyrektor uzupełni moją wypowiedź. Bardzo proszę.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor Departamentu Prawa Pracy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej Marcin Stanecki:

Dzień dobry, Marcin Stanecki, dyrektor Departamentu Prawa Pracy. Dziękuję za udzielenie mi głosu.

Jeżeli chodzi o szczególną ochronę, to ten przepis rzeczywiście ma na celu nie tylko zapewnienie ochrony działaczom związkowym, ale również pozostałym kategoriom pracowników chronionych. Zwrot „podlegający szczególnej ochronie" już występuje w ustawie dotyczącej tzw. zwolnień grupowych, czyli w ustawie o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z pracownikami z przyczyn niedotyczących pracowników. Ta szczególna ochrona nie tylko dotyczy działaczy związkowych, lecz także: społecznych inspektorów, kobiet w ciąży oraz kobiet korzystających z uprawnień związanych z macierzyństwem, tj. urlopy macierzyńskie, rodzicielskie i ojcowskie. Art. 41 dotyczy czterech lat przedemerytalnych, więc ta ochrona jest bardzo szeroka.

Natomiast jeżeli chodzi o tryb… Jako ustawodawca w żaden sposób nie chcieliśmy ograniczać zasady swobody sędziowskiej, która oczywiście jest fundamentalną zasadą prawa cywilnego. Współpracowaliśmy z Ministerstwem Sprawiedliwości – prace nad tym artykułem odbywały się przy wsparciu sędziów zatrudnionych w Departamencie Legislacyjnym Prawa Cywilnego MS – żeby w ten sposób zabezpieczyć osoby szczególnie chronione przed tym, co się teraz dzieje i pewnego rodzaju uznaniowością. Cała idea bierze się stąd, że te przepisy – dotychczasowe zasady, które są zawarte w praktyce postępowania sądowego – nie funkcjonują. Chodziło o to, by zwiększyć ochronę tych osób. Warto jednak pamiętać, że istnieje możliwość złożenia zażalenia na to postanowienie do sądu drugiej instancji. To będzie weryfikowane. Wydaje nam się, że te przepisy są korzystne i mają na celu poprawę oraz skorygowanie błędów, które występują w praktyce. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Dziękuję bardzo. Najpierw wypowiadają się parlamentarzyści, a potem strona społeczna. Pani poseł Dziemianowicz-Bąk.

Poseł Agnieszka Dziemianowicz-Bąk (Lewica):

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca.

Muszę zacząć od tego, że niezwykle się cieszę, że rozmawiamy na ten temat na tej Komisji. Jak pani przewodnicząca wie, wielokrotnie – od czasu kiedy wspólnie z posłem Maciejem Koniecznym złożyliśmy projekt ustawy zwiększający ochronę pracowników chronionych, w tym działaczy związkowych, ale przecież nie tylko – zabiegaliśmy o to, żeby te przepisy były procedowane. Naprawdę się cieszę, że tak się dzisiaj dzieje, choć rzeczywiście w ramach nieco innej formuły.

Natomiast mam pytanie. To jest kwestia, którą proszę wziąć pod rozwagę i poddać pod dyskusję, zanim przejdziemy do zgłaszania ewentualnych poprawek, ponieważ te przepisy – które zwiększają ochronę pracowników, zgodnie z przedłożonym projektem, wejdą w życie dopiero od 1 stycznia 2024 r. Ponieważ niezwykle długo już czekamy na rozwiązania wypracowane przez…

Głos z sali:

Po 30 dniach.

Poseł Agnieszka Dziemianowicz-Bąk (Lewica):

Tak, przepraszam, po 30 dniach. W każdym razie długo czekamy na te przepisy, my, a przede wszystkim pracownicy chronieni.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Przepraszam, pani poseł, że się wtrącę, ale art. 2 akurat wchodzi…

Poseł Agnieszka Dziemianowicz-Bąk (Lewica):

Tak, chodzi o 30 dni. Oczywiście, przepraszam.

Moje pytanie dotyczy tego, czy byliby państwo skłonni rozważyć zastosowanie tych przepisów także do niezakończonych i trwających postępowań przed sądem? Wydaje się

to uzasadnione, po pierwsze dlatego że mówimy o postępowaniach niezakończonych, po drugie dlatego że to są przepisy, które w oczywisty sposób służą obywatelom i zwiększają ochronę, więc zastosowanie ich także do tego, co dzieje się w tej chwili… Jest wielu pracowników, działaczy związkowych, którzy zostali niesłusznie potraktowani w myśl obowiązującego prawa i mogliby skorzystać z tych przepisów, gdyby one zostały zastosowane także do niezakończonych postępowań. To dotyczy również wielu kobiet. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy ktoś jeszcze z parlamentarzystów? Pani przewodnicząca Teresa Wargocka.

Poseł Teresa Wargocka (PiS):

Mam pytanie do przedstawicieli rządu, bo oczywiście ta generalna zasada odnośnie do zabezpieczenia jest bardzo dobra, oczekiwana, natomiast proszę mi zinterpretować ostatnie zdanie w tej zmianie: „sąd może odmówić udzielenia zabezpieczenia wyłącznie w sytuacji, gdy roszczenie jest oczywiście bezzasadne”. Co to oznacza w praktyce?

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Najpierw proszę o pytania. Zgłaszała się jeszcze pani przewodnicząca Okła-Drewnowicz.

Poseł Marzena Okła-Drewnowicz (KO):

Mam pytanie do pana ministra. Czy państwu nie wydaje się, że taka ustawa – która dotyczy pracowników, ochrony pracowników i pracodawców – nie powinna być jednak przedmiotem rozmów i obrad na Radzie Dialogu Społecznego? Czy nad tą ustawą nie powinni pochylić się zarówno przedstawiciele organizacji związkowych, jak i pracodawców, tak żebyśmy mieli uzgodnione stanowiska i mogli pracować bez wątpliwości prawnych, konstytucyjnych i legislacyjnych, o których mówił pan mecenas.

Pytanie do pana ministra, dlaczego państwo nie zrobili tej ustawy jako projektu rządowego. Tym bardziej, że przypominam sobie, że na jednej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny pan minister mówił, że taka ustawa się pojawi, będzie taki pomysł. Dlaczego państwo nie zrobili tego drogą rządową, tylko mamy do czynienia z pilnym trybem poselskim, który rodzi wiele wątpliwości, o których już słyszeliśmy.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję, pani poseł.

Ustawa jest dobra, proszę już nie imputować, czy jest zgodna czy niezgodna z Konstytucją. Od tego są organy, które ustalają i rozstrzygają, czy dana ustawa jest zgodna z Konstytucją czy nie. Ustawa została wypracowana w dialogu z partnerami społecznymi, niejednokrotnie…

Poseł Marzena Okła-Drewnowicz (KO):

Przepraszam, nie pytałam panią, tylko pana ministra.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Pani poseł, ja również jestem posłem, przewodniczącą tej Komisji, i mam prawo do wypowiadania zdań.

Poseł Marzena Okła-Drewnowicz (KO):

Nie panią pytam.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Jednak ja zabieram w tym momencie głos. Pani nie prowadzi tej Komisji. Odpowiadam na chociażby część pani zarzutów.

Bardzo proszę, zgłaszała się strona społeczna. Bardzo proszę, proszę się przedstawić.

Dyrektor Departamentu Pracy Konfederacji Lewiatan Robert Lisicki:

Dzień dobry. Pani przewodnicząca, szanowni państwo posłowie, szanowni goście. Robert Lisicki, dyrektor Departamentu Pracy w Konfederacji Lewiatan – reprezentatywnej organizacji pracodawców w Radzie Dialogu Społecznego. Poruszę, tak naprawdę, dwa wątki w kontekście projektu.

Pierwszy, generalny wniosek – jesteśmy zaskoczeni sposobem procedowania tej zmiany. Dopiero wczoraj odnotowałem wiadomość z Rady Dialogu Społecznego, że projekt – w trybie konsultacji projektu poselskiego – wpłynął do zaopiniowania. Sadzę, że 24 godziny nie dały nam szansy na wypracowanie stanowiska odnośnie do tego projektu. Rzeczywiście pamiętam posiedzenie jednej z podkomisji kilka miesięcy temu, gdzie była poruszana kwestia, żeby tego rodzaju materie były najpierw przekazane do RDS. Dlaczego wydaje się to takie istotne? Projekt dotyczy wielu wątków. Nie będę teraz wracał do przepisów dotyczących emerytur pomostowych, ale poświęcę więcej uwagi zmianom w zakresie Kodeksu postępowania cywilnego.

Musimy zdawać sobie sprawę, że zmiana w k.p.c. to zmiana o zasadniczym charakterze. Prezentuje ona dosyć zero-jedynkowe podejście do oceny sytuacji, która może mieć miejsce. Czy ustawodawca zakłada, zmieniając w ten sposób k.p.c., że w każdym przypadku, ale to naprawdę w każdym przypadku, pracodawca naruszył przepisy dotyczące rozwiązywania umów o pracę z pracownikami szczególnie chronionymi, co nie jest prawdą i należałoby tę kwestię pozostawić...

Głos z sali:

Dlaczego pan tak twierdzi?

Dyrektor departamentu Konfederacji Lewiatan Robert Lisicki:

Dlaczego tak twierdzę? Dlatego, że zgadzamy się z większością uwag odnośnie do tego projektu, które wcześniej zostały przedstawione. Jeśli sąd na wstępnym etapie ma ocenić oczywistą bezzasadność powództwa pracownika, to po co w takim razie przeprowadza się całe postępowanie, żeby ocenić zasadność. Bezpodstawna oczywista bezzasadność jest jedyną przesłanką, żeby nie przyznać powodowi zabezpieczenia w trakcie postępowania. Ponadto, tak jak to zostało wcześniej stwierdzone, zabezpieczenie w ten sposób powództwa pracownika stoi w sprzeczności z przepisami dotyczącymi celu i istoty samego zabezpieczenia w Kodeksie postępowania cywilnego.

Tak jak wspomniałem, praktyka wskazuje, że to nie są sprawy, w których pracodawcy zawsze popełniają błąd bądź naruszają procedury. Co więcej, nawet w przypadku naruszania procedury mamy szereg wyroków sądów, z których wynika, że szczególnie chronieni pracownicy w danych okolicznościach sprawy nie powinni korzystać ze szczególnej ochrony. Sąd Najwyższy wydał wiele takich wyroków.

W związku z powyższym, wprowadzając ten przepis, przekreślamy dotychczasową praktykę sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Stawiamy pracodawców w sytuacji, w której będą musieli przywrócić do pracy pracownika szczególnie chronionego, jeżeli zaistnieje sytuacja, że z powodów materialnych, na przykład spożycia alkoholu, pracodawca miał prawo do rozwiązania umowy, ale naruszył procedurę. W takiej sytuacji pracodawca będzie zobowiązany przywrócić tego pracownika do pracy na czas trwania postępowania, ponieważ sąd będzie musiał przeanalizować, czy w tym przypadku szczególna ochrona powinna mieć zastosowanie czy nie. Pracownik zostanie przywrócony do zakładu pracy na 2–3 lata, ponieważ tyle trwają postępowania, aby na końcu tego procesu sąd oddalił powództwo, uznając, że istniały przesłanki do rozwiązania tej umowy. Istnieje wiele takich kazusów i spraw.

Czwarta sprawa. Szanowni państwo, od kilku spotkań w ramach Rady Dialogu Społecznego i także tu w parlamencie podnosimy ten aspekt, że z roku na rok rośnie liczba pracowników szczególnie chronionych. Co roku są dopisywane nowe kategorie. Wczoraj liczyliśmy, że obecnie jest około 40 kategorii pracowników szczególnie chronionych. Państwo wspominacie o przedstawicielach związków zawodowych, osobach mających uprawnienia do urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego – to oczywiste – natomiast liczba tych kategorii wynosi obecnie około 40. Naprawdę nie ma definicji pracownika szczególnie chronionego przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy bez wypowiedzenia. Będą sytuacje dyskusyjne.

Dlatego mogę tylko zaapelować o skierowanie tego projektu do Rady Dialogu Społecznego i próbę wypracowania rozwiązania, które będzie zadowalało obie strony. Dotychczas pracodawcy nie brali udziału w tych rozmowach, dlatego ważne jest uwzględnienie ich perspektywy.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Przypomnę, że faktycznie były rozmowy na temat art. 2 i dokładnie tych zapisów. Niejednokrotnie rozmawialiśmy o tym na Komisji. Nad tym pracowała podkomisja i naprawdę było wystarczająco dużo czasu, żeby się do tego odnieść.

Bardzo proszę. Zgłaszała się pani poseł, ale mamy jeszcze stronę społeczną. Ile mamy osób? Dwie? Bardzo proszę.

Wiceprzewodniczący Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych Sebastian Koćwin:

Dziękuję za możliwość zabrania głosu.

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, jako OPZZ popieramy ten projekt, ponieważ to są praktycznie nasze rozwiązania, co jest zresztą wyraźnie podkreślone w uzasadnieniu. Natomiast faktycznie nie odpowiada nam tryb procedowania tego projektu. To było procedowane tylko z jedną organizacją związkową – nie z nami – niemniej to są dobre rozwiązania.

Mam tylko jedną uwagę do tego punktu. Chodzi o wykreślenie art. 53, czyli strategii. To ma sens w kontekście odejścia od wygasającego charakteru emerytur pomostowych, jednak bardzo mocno nas zastanawia, czy nie powinny być tu zawarte pewne plany. My na ten temat rozmawiamy na roboczym zespole do spraw poszerzenia wykazu prac w szczególnych warunkach czy o szczególnym charakterze. Mam pewne obawy, czy to nam nie umknie, gdy ten projekt zostanie przyjęty. Chciałbym wiedzieć, czy ta rewizja zawodów, o której dyskutujemy na zespole roboczym… Czy te prace będą kontynuowane? Czy mogę otrzymać takie zapewnienie?

Druga sprawa. Czy nie powinna być pewna strategia, której celem jest poprawa jakości warunków pracy dla zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze… Czy właśnie w tym projekcie… Jeśli już to przyjmiemy, to pewnie prace nad kwestiami związanymi z emeryturami pomostowymi na jakiś czas ucichną, dlatego mam te dwa zagadnienia, pytania. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Bardzo proszę, zgłaszała się jeszcze jedna osoba. Proszę się przedstawić.

Członek prezydium ds. dialogu społecznego i negocjacji NSZZ „Solidarność" Henryk Nakonieczny:

Dziękuję bardzo, Henryk Nakonieczny, członek prezydium Komisji Krajowej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność".

Na początek, krótki rys historyczny po to tylko, żeby udowodnić, że to nie jest nowy projekt. Ten projekt, w tożsamym kształcie, był prezentowany również na Radzie Dialogu Społecznego. Pierwszy projekt, jako wniosek legislacyjny „Solidarności" do ministra sprawiedliwości, został złożony w 2018 r. Jego kształt został nadany do projektu ustawy o tzw. czynach zabronionych podmiotów zbiorowych. Pamiętają państwo taki projekt ustawy w poprzedniej kadencji Sejmu z 2019 r., który przeszedł całą ścieżkę opiniowania przez RDS, wszystkich partnerów społecznych, przeszedł również przez Komitet Stały Rady Ministrów, przeszedł również przez Radę Ministrów, ale utknął w Sejmie, z uwagi na upływ kadencji, i został zaniechany.

Projekt był szerszy, ale wnosił tożsamą zmianę do Kodeksu postępowania cywilnego. Trudno zatem mówić, że to jest jakaś nowość, oczywiście poza konsultacjami i poza innymi rzeczami. Projekt realizuje przede wszystkim obowiązki wynikające z 135. konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy, która nakłada na państwo – a państwo polskie ratyfikowało tę konwencję – obowiązek skutecznej ochrony osób podlegających szczególnej ochronie. Skutecznej, a nie iluzorycznej, bo chociaż obecnie w różnych ustawach uznaje się szczególnie chronione osoby, to skuteczność przepisów jest porażająco słaba.

Teraz trochę statystyk. Przeprowadziliśmy badanie, jak wygląda praktyka sądowa. Robiliśmy to tak jak mówię… W 2018 r. złożyliśmy wniosek legislacyjny do ministra sprawiedliwości, na przestrzeni lat 2013–2016 występowaliśmy do wszystkich sądów z prośbą o udzielenie informacji – ile było takich postępowań, ile wniosków zostało złożonych o zabezpieczenie osób szczególnie chronionych, jak one zostały rozpatrzone. Oto

wyniki. Otrzymaliśmy wyniki oczywiście nie od wszystkich sądów, jednak od większości. To dotyczy działaczy związkowych. Na 84 złożone wnioski 75 wniosków zostało oddalonych. Sześć wniosków zostało uwzględnionych przez sąd w drugiej instancji, ale pięć zostało oddalonych. Mamy jeden skuteczny wniosek na 184. Rozmawialiśmy z sędziami -praktykami, co sprawia, że nie chcą tego stosować. Mówili wyraźnie, że nie ma wskazania, że powinni to robić. Dlatego powstało to innowacyjne – choć może już nie tak bardzo – rozwiązanie, bo jeżeli chodzi o kwestię alimentów, to zastosowano dokładnie takie samo rozwiązanie. To jest uzgodnione z ministrem sprawiedliwości, podlegało konsultacjom.

Dlaczego to obejmuje szerszy krąg, niżby się wydawało? Państwo przecież macie świadomość, że to zostanie natychmiast zaskarżone do Trybunału Konstytucyjnego ze względu na nierówne traktowanie osób, które znajdują się w porównywalnej sytuacji faktycznej i prawnej tj.: kobiety w ciąży, radni, posłowie i wszyscy inni. Państwo a właściwie ustawodawca nadał taki tytuł niektórym grupom, to z czegoś wynikało. Przecież on nie powstał z niczego, tylko właśnie dlatego że one są w zupełnie innej sytuacji faktycznej i prawnej niż każdy inny pracownik.

Dlaczego wprowadzono ten zapis mówiący o szczególnej oczywistości? Przecież kolega pracodawca doskonale wie, że w Kodeksie pracy są zapisane wyraźne wskazania dotyczące przekroczenia obowiązków i dyscypliny. To są właśnie te elementy. Niech pan nie mówi, że po pierwsze osoba po alkoholu będzie miała chęć złożenia takiego wniosku a po drugie, że – z uwagi na fakt przekroczenia dyscypliny – to w oczywisty sposób zostanie jej odmówione. Mówimy o przywróceniu właściwej formy szczególnej ochrony realnej i rzeczywistej, a nie iluzji.

Jeszcze jedna rzecz. Jeśli chodzi o kwestię związków zawodowych, to wszyscy się zgadzamy. Dlaczego jednak nie możemy osiągnąć porozumienia z pracodawcami? To wynika z bardzo prostego powodu. To jest tak, jakbyśmy mieli zawrzeć ugodę – my jako pokrzywdzeni – ze sprawcą krzywdy na warunkach sprawcy. Nigdy nie będzie czegoś takiego. Dlatego już w 2018 r. wystąpiliśmy z wnioskiem legislacyjnym, mając świadomość, że odpowiedzialność za realizację spada na rząd polskim. To jest kontynuacja tego dzieła, stąd mamy prośbę, żeby ten projekt został przyjęty i poddany dalszym pracom w Sejmie. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Przypominam, że rozpatrujemy art. 2. Jesteśmy po uwagach Biura Legislacyjnego. Jeszcze jedna osoba, tak? Pani poseł też?

Poseł Agnieszka Dziemianowicz-Bąk (Lewica):

Nie, nie.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Pani poseł już dziękuje. Bardzo proszę, pan…

Prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej Jerzy Płókarz:

Dziękuję pani przewodnicząca. Wysoka Komisjo, Jerzy Płókarz, prezes Krajowego Sztabu Ratownictwa Społecznej Sieci Ratunkowej, reprezentuję też stowarzyszenie „Polskie Radio Obywatelskie”.

Zostałem zobligowany – przez członków naszego stowarzyszenia – do zgłoszenia uwag i poproszenia o pewną refleksję. W art. 2 w zmianie nr 2 jest zawarte zdanie mówiące, że „zmiana postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia jest niedopuszczalna”. Jako społeczni działacze obawiamy się – jednocześnie zdając sobie sprawę z potrzeby ochrony działaczy, zwłaszcza działaczy związkowych – żeby to nie było niedźwiedzią przysługą. Dlaczego? Dlatego że wniosek o zabezpieczenie składamy równocześnie z pozwem, gdzie strona pozwana praktycznie nie ma szans na ustosunkowanie się do tego wniosku. To zabezpieczenie wtedy kiedy jest uprawdopodobnione… Nie sposób powiedzieć, że to zabezpieczenie w każdej chwili i bez względu na okoliczności będzie udzielane, ponieważ byłoby to nic innego jak brak możliwości zwolnienia. Trzeba by było to zupełnie inaczej zredagować.

Czy nie osiągniecie państwo takiego efektu, że sędziowie będą uważali, że ktoś niedostatecznie uprawdopodobnił istnienie roszczenia. Sędzia mając na względzie i mając w świadomości pewną nieodwracalność tej decyzji w trakcie postępowania – co jest notabene sprzeczne z generalną praktyką, że postanowienia sądu w trakcie postępowania cywilno-prawnego podlegają uchyleniu czy zmianie… Nawet jeżeli pracodawca udowodni swoją rację, to to ostatnie zdanie będzie blokowało sąd. To jest refleksja ze strony prawników naszej organizacji, ale my sami, jako działacze społeczni, jesteśmy sercem za działaczami związkowymi. Prosimy o przemyślenie tego.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję.

Bardzo proszę, przedstawiciel wnioskodawców, pani poseł Bożena Borys-Szopa, a potem pan z ministerstwa.

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Dziękuję bardzo.

Oczywiście poproszę ministerstwo o uzupełnienie mojej wypowiedzi. Najpierw odniosę się do słów przedstawiciela pracodawców. W olbrzymiej części przedstawiciele związków zawodowych udzielili odpowiedzi na to pytanie. Niemniej jednak chciałabym powiedzieć, że obserwujemy postęp, staramy się spełniać wymagani Unii Europejskiej. Unia nakłada na kraje członkowskie obowiązek stanowienia prawa, które będzie możliwe do wyegzekwowania w zakresie stosunku pracy pracownik – pracodawca, dlatego rezygnujemy z iluzorycznej ochrony przed zwolnieniem pracownika.

Chciałabym zwrócić uwagę, to chyba trochę dołączy się do wniosku pani poseł, że te przepisy, o których mówimy, wejdą w życie po upływie 30 dni od ogłoszenia. Skraca to okres oczekiwania na decyzję.

Po drugie, uważam, że bardzo ważny jest pkt. 2, który stanowi – i to będzie odpowiedzią dla pana, z którym wcześniej rozmawiałam i będę upierać się przy swojej racji – że podstawą udzielenia zabezpieczenia jest jedyne uprawdopodobnienie istnienia roszczenia. Roszczenie pojawia się, wtedy gdy pracownik uważa, że został skrzywdzony i nie zastosowano wobec niego szczególnej ochrony, przysługującej mu na podstawie prawa pracy, wówczas już jest uprawdopodobnienie istnienia roszczenia. Natomiast jest bardzo precyzyjny zapis, że sąd może odmówić udzielenia zabezpieczenia wyłącznie w sytuacji, gdy roszczenie jest bezzasadne. Sąd już na tym etapie będzie rozstrzygał, czy to roszczenie jest zasadne czy bezzasadne. Oczywiście mamy całą procedurę odwoławczą, ale to nie dotyczy tego konkretnego przepisu, nad którym obecnie dyskutujemy. Uważam, że przepisy są wystarczająco jasne, żeby ochrona prawna stosunku pracy wszystkich grup, które są objętych k.p. oraz szczególną ochroną w innych ustawach, była rzeczywista, a nie nieprawdziwa. Uważam, że to jest dobre rozwiązanie.

Było mnóstwo pytań dotyczących Rady Dialogu Społecznego. Pan minister na pewno odpowie na to pytanie. Bardzo proszę.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej Stanisław Szwed:

Dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, poniekąd na to pytanie dotyczące Rady Dialogu Społecznego odpowiedzieli sami partnerzy społeczni, ponieważ wielokrotnie w zespołach RDS poruszane były tematy dotyczące emerytur pomostowych, ochrony działaczy, ale nie tylko. Niestety, nie doszło do kompromisu, stąd też ta nowelizacja, która została przygotowana przez projekty poselskie. Oczywiście była również uzgadniana zarówno z odpowiednimi departamentami w naszym ministerstwie, jak i w Ministerstwie Sprawiedliwości. To rozwiązanie jest oczekiwane i rozwiązuje problemy, o których wspomniano, czyli małą skuteczność obecnie obowiązujących przepisów oraz niemożność zapewnienia pracownikom realnej ochrony.

Jeśli chodzi o pytanie pana przewodniczącego Koćwina, to tak jak dotychczas prowadzimy rozmowy w ramach zespołu dotyczące załącznika, czyli katalogu uprawnionych zawodów. Będziemy to kontynuować z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

To nie jest dyskusja. Przepraszam bardzo, mamy rozpatrzenie projektu, więc myślę, że na tym się zatrzymamy.

Jesteśmy w art. 2. Czy są inne uwagi do zmiany nr 1 w art. 2? Nie ma. Rozpatrzona. Czy są uwagi do zmiany nr 2 w art. 2? Rozpatrzona. Tym samym rozpatrzyliśmy art. 2.

Art. 3. Czy są uwagi do art. 3? Rozpatrzony.

Art. 4. Czy są uwagi do art. 4? Nie widzę. Rozpatrzony.

Art. 5. Czy są uwagi do art. 5? Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne. Do art. 4, bardzo proszę.

Wiceprzewodniczący OPZZ Sebastian Koćwin:

Szanowni państwo, jedna uwaga. Naszym zdaniem płaca minimalna powinna być jednoskładnikowa i jeżeli już wyłączamy ten dodatek za szczególne warunki pracy…

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Przepraszam bardzo, ale kto to mówi?

Wiceprzewodniczący OPZZ Sebastian Koćwin:

Sebastian Koćwin OPZZ.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

OPZZ. Myślałam, że Biuro Legislacyjne. Po pierwsze pan się nie przedstawił, a po drugie rozpatrzyliśmy już art. 4, więc… W związku z powyższym, czy ma pan poprawkę?

Wiceprzewodniczący OPZZ Sebastian Koćwin:

Nie, po prostu nie zdążyłem.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Dobrze, proszę.

Wiceprzewodniczący OPZZ Sebastian Koćwin:

Tak jak mówiłem, płaca minimalna powinna być jednoskładnikowa. Mamy teraz problemy z tymi dodatkami do płacy minimalnej. Bardzo dużo osób zarabia płacę minimalną dzięki dodatkom. Wydaje nam się, że wszystkie dodatki powinny być z niej wyłączone. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Bardzo proszę, poseł wnioskodawca. Bardzo proszę, pani poseł Bożena Borys-Szopa.

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Chciałabym zwrócić uwagę, że dodatek za pracę w warunkach szkodliwych i uciążliwych jest ostatnim dodatkiem, który został. Jak pan spojrzy w kalendarium działań w ostatnich chyba 2–3 latach, może trochę dłużej, w 2017 i 2020 r. po kolei wyłączyliśmy wszystkie składniki dodatkowe z płacy minimalnej. Jest wyłączony dodatek stażowy, jest wyłączony dodatek za pracę w porze nocnej, za godziny nadliczbowe. W tej chwili wyłączamy dodatek za pracę w warunkach szczególnych i uciążliwych.

Wiceprzewodniczący OPZZ Sebastian Koćwin:

Tak, ale jest jeszcze całe mnóstwo dodatków, które, naszym zdaniem, pracodawcy mogą tu jeszcze ujmować. Czy mylę się w tym momencie?

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Wie pan…

Wiceprzewodniczący OPZZ Sebastian Koćwin:

Na przykład praca zmianowa.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Ale ja udzielam głosu.

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Praca zmianowa jest wyłączona.

Jeżeli mówimy o dodatkach branżowych, czyli dodatkowych dodatkach wynegocjowanych przy stole z pracodawcą, to państwo powinniście negocjować w taki sposób, aby one nie były włączane. Mamy wpływ na te dodatki, które wynikają z przepisów ogólnych. Z przepisów ogólnych wynikają takie dodatki, które przed chwilą przedstawiłam, dodatek stażowy, dodatek za pracę w porze nocnej, dodatek za godziny nadliczbowe, dodatek niedzielny. Choć dobrze wiemy, że niedziela powinna być wolna, a nie płatna, tak stanowi kodeks. Dodatki, wynikające z przepisów ogólnych, czyli z Kodeksu pracy, są już praktycznie wyłączone z płacy minimalnej. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję, art. 4 rozpatrzony.

Art. 5. Bardzo proszę, Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Jakub Krowiranda:

Pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, w związku z tym, że przeszliśmy do przepisów przejściowych, chcieliśmy zwrócić uwagę, że zgodnie z zasadami techniki prawodawczej powinniśmy jednak uregulować sytuacje przejściowe dotyczące art. 2. Ponieważ zmieniamy przepisy postępowania cywilnego, tak że wydaje nam się, że powinniśmy rozstrzygnąć, które przepisy – czy w brzmieniu dotychczasowym czy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą – powinniśmy stosować do postępowań w toku, postepowań niezakończonych. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy są inne uwagi do art. 5? Nie widzę. Rozpatrzony.

Art. 6. Czy są uwagi do art. 6? Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Jakub Krowiranda:

Jeszcze przepraszam do art. 5 jedna redakcyjna uwaga.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Upoważniliśmy państwa do zmian redakcyjnych.

Legislator z BL Jakub Krowiranda:

OK, dobrze.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Art. 6. Czy są uwagi do art. 6? Nie widzę. Rozpatrzony.

Art. 7? Rozpatrzony.

Art. 8. Czy są uwagi? Rozpatrzony.

Art. 9. Rozpatrzony.

Art. 10. Biuro Legislacyjne.

Legislator z BL Jakub Krowiranda:

Tak, dziękuję bardzo.

Pani przewodnicząca, naszym zdaniem są tu dwie omyłki. W ust. 1 na samym końcu mamy wyrazy „przepisy art. 2 ust. 1–5 i 7 stosuje się odpowiednio…". Naszym zdaniem tu powinien być „art. 8". Prosimy stronę rządową o potwierdzenie.

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Tak, zgadzamy się, to jest pomyłka. Potwierdzamy.

Legislator z BL Jakub Krowiranda:

W ust. 2 jest mowa o przepisach: „art. 8 ust. 15 i 7", a tam powinno być „ust. 1–5 i 7".

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Tak, oczywiście.

Legislator z BL Jakub Krowiranda:

Dobrze, to my to…

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Jest zgoda, czyli w ramach upoważnienia, tak?

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Tak, oczywiście.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję. Czy są inne uwagi do art. 10? Nie widzę. Rozpatrzony.

Art. 11. Czy są uwagi? Rozpatrzony.

Na tym zakończyliśmy szczegółowe rozpatrzenie projektu ustawy. Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia tego projektu? Nie ma. Bardzo dziękuję, połączone komisje w sposób jednogłośny przyjęły poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw. Pozostał nam wybór posła sprawozdawcy. Proponuję, aby posłem sprawozdawcą została pani poseł Bożena Borys-Szopa jako wnioskodawca tej ustawy.

Poseł Bożena Borys-Szopa (PiS):

Tak, zgadzam się. Bardzo dziękuję wszystkim klubom za pracę nad tym projektem. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo, dziękuję. W takim razie, bardzo dziękuję wszystkim państwu za jednogłośne uchwalenie tej ustawy. Przede wszystkim chciałabym serdecznie podziękować stronie rządowej – panu ministrowi Stanisławowi Szwedowi i wszystkim, którzy brali udział w negocjacjach. Chciałabym również podziękować NSZZ „Solidarność”. Po raz kolejny udowadniamy swoją odpowiedzialność i skuteczność. To, co zostało podjęte przez stronę społeczną, zostało ostatecznie potwierdzone i zrealizowane dzięki porozumieniu ze stroną rządową. Jeszcze raz serdecznie dziękuję.

Zgłaszał się jeszcze pan poseł. Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Rafał Adamczyk (Lewica):

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, korzystając z tematów, które dzisiaj poruszaliśmy m.in. emerytur pomostowych, oraz z obecności przedstawicieli związków zawodowych i wnioskodawców różnych istotnych projektów ustaw chciałbym zadać pytanie, kiedy na posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny zostanie rozpatrzony temat dotyczący emerytur stażowych? Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Urszula Rusecka (PiS):

Bardzo dziękuję, panie pośle. Jak widać dzięki tej ustawie, którą właśnie procedowaliśmy, zbliżamy się pomału do uzgodnień, które są przed nami. Przypominam, że ta ustawa oprócz zmiany w ustawie o emeryturach pomostowych zmienia również te ustawy, które procedowaliśmy, rozpoczęliśmy na Komisji, a mianowicie ustawy o ochronie działaczy związkowych. Jak przyjdzie odpowiedni moment, to będziemy procedować również emerytury stażowe.

Zamykam posiedzenie. Dziękuję wszystkim za udział.